

“De nieuwe generatie gaat bos en natuur heel anders beheren dan de oude generatie”

— Lotty Nijhuis (journalist)

Co van Drie, Van Drie Bosbeheer

“Tegelijkertijd is de kennis op het gebied van houtproductie veronachtzaamd”

“Natuurlijk, dat ligt bijna voor de hand. Want er zijn altijd nieuwe inzichten. En het bos in Nederland verandert. Het wordt ouder, gemengder, met meer soorten en leeftijden. Veel eigenaren willen tegenwoordig ook niet meer beheren met kaalkap, maar willen op de diversiteit voortborduren. Heel anders dan hoe bossen vroeger overwegend werden aangeplant en beheerd, namelijk als monocultuur. Het maakt het bos en het beheer complexer, en dat vraagt andere kennis van de nieuwe generatie. Andersom denk ik dat er afgelopen decennia ook wel kennis verloren is gegaan. We wilden het ontginningsbos ontgroeien en zijn actief gaan beheren op ecologische en recreatieve waarden. Het multifunctionele bos heeft zijn intrede gedaan. Tegelijkertijd is de kennis op het gebied van houtproductie veronachtzaamd. Kennis die je niet in twee jaar weer terugbrengt: mensen gaan met pensioen, scholen moeten het weer opnieuw onder de aandacht brengen. Dat kost tijd. Toch denk ik dat men, mede dankzij de crisis, heeft ingezien dat we niet te veel afhankelijk moeten zijn van de politieke verkleuringen elke vier jaar. Bos en natuur kunnen dat niet bijhouden. Het beheer moet gericht zijn op de lange termijn. Niet alleen natuur, gezondheid, klimaat en recreatie zijn daarin belangrijk, maar ook dat je zo veel mogelijk je eigen broek op kunt houden. De productiewaarde van bos speelt daarin een belangrijke rol. Daar is hernieuwde aandacht voor. Gelukkig wordt bos en natuur in Nederland op veel verschillende manieren beheerd. Er is daardoor nog veel kennis aanwezig. Belangrijk is om die kennis op te zoeken en te benutten.”

Marcel Berkhout, Staatsbosbeheer

“Ik zie vooral verandering in het betrekken van burgers”

“Ik werk al dertig jaar bij Staatsbosbeheer. Ik heb hier in het Westland al veel veranderingen meegemaakt. Dat hoort erbij. De grootste verandering zit in een ander gebruik van bos en natuur, vind ik. Het recreatieve gebruik is veel intensiever geworden. Dat betekent dan automatisch ook iets voor het beheer. Dus ja, ik weet wel zeker dat de nieuwe generatie bos en natuur anders gaat beheren dan de oude generatie. Als ik puur kijk naar de manier waarop het werk gebeurt, dan zie ik vooral verandering in het betrekken van burgers. In de gebieden waar ik afgelopen jaren werkte, zoals Schoorl en het Purmerbos, zijn de laatste tijd meerdere participatiegroepen opgericht. Binnen kaders vragen we de omgeving mee te denken. Burgers mogen aangeven waar hun behoeften liggen: over het los laten lopen van honden, de aanleg van ruiter- en mountainbikeroutes. Als het past binnen de kaders, dan proberen we daarin mee te gaan. Dit soort participatietrajecten is echt iets van de jongere collega's. Die hebben daar veel meer feeling mee. Ik maak me er geen zorgen over dat kennis verdwijnt, als de focus van het werk verandert. Staatsbosbeheer is niet meer puur gericht op de eigen organisatie, we hebben veel contact met beheerders van omliggende terreinen. Zo houdt ook de nieuwe generatie de benodigde kennis op peil.”

Martijn van Schaik, Waternet

“Enerzijds is het een voordeel dat ik breder ben opgeleid, maar het betekent ook dat je op diepte moet inleveren”

“De jonge generatie beheert bos en natuur zeker anders dan de oudere generatie. Niet zozeer vakinhoudelijk, maar de manier waarop. Het vak wordt steeds breder. Omgevingsmanagement wordt belangrijker bijvoorbeeld. De jonge generatie stemt het beheer veel meer af met de omgeving, doet vaker aan communicatie en heeft een meer integrale aanpak. We leren sneller schakelen over verschillende niveaus. In de praktijk hebben we dat ook steeds meer nodig; het beheer van bos en natuur staat niet meer op zichzelf. De collega's die al langer meelopen benaderen het beheer juist veel technischer. Verschillende stakeholders meenemen in hun plannen, aan de omgeving vertellen wat je doet en waarom, dat zit minder in hun systeem. Enerzijds is het een voordeel dat ik breder ben opgeleid, maar het betekent ook dat je op diepte moet inleveren.

Als jongere generatie hebben we vaak minder specialistische kennis. Minder soortenkennis en gebiedskennis ook, omdat we meer achter het scherm zitten. De informatie is er wel, maar het zit in bijvoorbeeld databases verstopt. Dat betekent niet persé dat het beheer minder goed gebeurt, het gebeurt wel op een andere manier.

Voor mij persoonlijk is die verandering geen probleem: ik ben van mezelf een generalist. Ik vind alles interessant, hoef niet elk loopkevertje bij naam te kennen. Maar het gevaar bestaat dat kennis verdwijnt. We worden afhankelijker van andere personen: je moet als beheerder je kennis halen bij de groene adviesbureaus of bij vrijwilligers. Het risico is dat na afloop van een project een deel van die kennis weer uit je organisatie verdwijnt.”

Wim de Jong, Brabants Landschap

“Wat wij altijd deden is niet perse fout, maar er zijn wel nieuwe inzichten”

“In het verleden ging bosbeheer veel meer om productie, dat was wat je leerde over de Westerse bosbouw. De jongere generatie kijkt veel meer naar andere waarden zoals ecologische of recreatieve. Een bos met meer variatie is bovendien minder kwetsbaar. De nieuwe generatie zal niet snel meer een echte bosakker aan gaan leggen.

Er is dus duidelijk een andere tijdsgeschiedenis. Ik zie dat bijvoorbeeld bij het bessen. Wat wij altijd deden is niet perse fout, maar er zijn wel nieuwe inzichten. Vroeger probeerden we de bosranden zo dicht mogelijk te houden om te veel stormschade te voorkomen. De nieuwe generatie maakt ze weer open voor meer biodiversiteit: die ziet dood hout in het bos juist als meerwaarde.

Voor met name particulieren blijft natuurlijk ook de houtproductie belangrijk. Maar ook de manier waarop dat gebeurt verandert. Dertig jaar terug was er bijvoorbeeld nauwelijks verjonging van Japanse lariks. Nu lukt dat wel, door rijping van de bodem. Dus kan deze soort steeds meer voor houtproductie worden gebruikt.

Dit soort ontwikkelingen heeft natuurlijk wel tijd nodig. En we moeten zelf ook steeds uitvinden wat werkt. Maar de ontwikkelingen zijn er: het gaat nu anders dan een paar decennia geleden, en straks zal het ook weer anders gaan. Nieuwe inzichten lijken mij alleen maar een voordeel. Er zijn natuurlijk altijd collega's die het liever doen zoals ze het altijd geleerd hebben, maar ik probeer nieuwe inzichten zelf ook toe te passen.”